

De vrienden van de geschiedenis van de Elzasser PTT

Per jaar reizen honderdduizenden Nederlanders voor een korte of langere vakantie naar Frankrijk. Velen van hen kiezen er bewust voor om via de oostkant, via de Vogezen te reizen naar zuidelijker streken. Voor velen zijn de Vogezen en Elzas ook vakantieoed. Men bezoekt Strassbourg, Haut Koenigsbourg, Ribeauville, Riquewibr, Colmar of het geboortestadje van Albert Schweitzer Kayserberg. De ritten over de heuveltoppen, de Route de Crêtes en de Grand Ballon zijn bij helder weer onvergetelijk mooi. Maar er is méér! Natuurlijk is er meer en zeker voor filatelisten, in deze streek, rijk aan geschiedenis, rijk aan postgeschiedenis.

In 1963 onstond op initiatief van gepassioneerde PTT-ers, bezig met het onderzoeken van hun (post) historie en de wens om de geschiedenis van hun Dienst te laten herleven, de vereniging "Les Amis de l'histoire des P.T.T. d'Alsace". Sedert die heugelijke gebeurtenis hebben zich talloze werkers bij de Post en France Telecom, filatelisten en liefhebbers van de regionale geschiedenis zich bij deze vereniging aangesloten.

De eerste taak die men zich stelde was het bestuderen van de geschiedenis van de Posterijen en Telecommunicatie, vooral in de Elzas en de daarmee verbonden onderwerpen zoals de Postroutes of de Kalligrafie.

Men stak de handen uit de mouwen en zo ontstond in Strasbourg het Centre de Documentation. Daar vindt men een phototheek, een gespecialiseerde bibliotheek, een videotheek en een grote collectie belangrijke documenten. Het centrum staat open voor leden, geleerden, Universiteiten, journalisten en afzonderlijke filatelistische en historische onderzoekers.

Op de tweede plaats komt het verzamelen van objecten en originele documenten die getuigen van de mensen, de activiteiten, de techniek en het erfgoed van de Posterijen en de Telecommunicatie. Het scala is onuitputtelijk en bevat ook een hele serie hippomobiles en oude voertuigen.

Een eerste voltooid project was de restauratie van de Tour du Télégraphe Chappe van Saverne in 1968 (afb 1). Deze toren maakte deel uit van de lijn Parijs-Strasbourg van 1798 tot 1852. In 1971 opende het Musée d'Histoire de PTT d'Alsace haar poorten om een deel van de collectie te laten zien en in 1993 werd het Musée de la Diligence geopend, waar heel wat meer te bewonderen valt dan alleen maar postkoetsen.

afb 1 Tour du Télégraph Chappe van Saverne

Riquewihr

Geïnteresseerden en toeristen van elk slag bezoeken het aardigste en schilderachtige wijnstadje Riquewihr. Het rechthoekige stadje van 200 bij 300 meter is bijna geheel omgeven door een dubbele middeleeuwse muur waar je overheen kunt wandelen. Je kijkt er je ogen uit en al helemaal als filatelist, want juist hier (afb2) vinden wij het Musée d'Histoire de PTT d'Alsace. Je kunt er vlakbij je auto kwijt. Als je als liefhebber hier heen gaat, stuur de

afb 2 Plattegrondje van Riquewihr

familie maar het stadje in en geniet met volle teugen. Alhoewel, voor kinderen is het ook een spannend museum al is dat niet in filatelistische zin.

Musée d'Histoire de PTT d'Alsace

In het voormalige Kasteel van de prinsen van Wurtemberg-Montbéliard is dus sinds 1971 het Musée d'Histoire gevestigd en sinds 1973 eveneens het Musée de la Diligence. Daarin is uiteraard ook het een en ander te vinden over de Post te paard en wat daar zoal mee te maken had. Als het ware als verbindende schakel staat voor het Chateau een kolossale postkoets (afb 3).

Op de eerste verdieping van het Musée d'Histoire is de permanente collectie te vinden en op de begane grond is er altijd een aparte, jaarlijks wisselende, tentoonstelling.

afb 3 Postkoets voor de Musea

De permanente collectie

Wie denkt dat hij hier alleen maar postzegels en poststukken aantreft, komt bedrogen uit. Frankrijk nr. 1 is er natuurlijk wel te bewonderen en verder een paar brieven. Dat is alles op dit gebied. Het heeft meer weg van het huis van een uitvinder. Verreikers en delen van seipalen van de optische telegraaf, oude uniformen, delen van een telefooncentrale en nog veel meer vullen 6 ruimten. Het gaat allemaal over de 2000 jaar geschiedenis van de PTT in de Elzas en wat daar zoal mee te maken heeft. Communicatie in de breedste zin en daar maakt dan de brief en de postzegel deel van uit.

De wisselende tentoonstelling

De ruimte op de begane grond wordt gevuld met een elk jaar wisselende expositie m.b.t. een actueel thema. Het onderwerp klinkt vaak eenvoudig: "De Postbode". "De brief in al zijn verschijningsvormen", "Geuren van Europa". De uitwerking is steeds bijzonder origineel en laat onverwachte, verrassende details zien. Alle waardering voor het werk van de Vrienden van de geschiedenis van de Elzasser PTT! Elke tentoonstelling heeft bovendien een fraai stempel (afb 4 en 5).

afb 4 Enveloppe met ~~zegel~~ Riquewihr en speciaalstempel "Le Calendrier et La Poste"

afb 5 Stempel van "La lettre dans tous ses états"

Enkele impressies

Jan bezoekt "La lettre dans tous ses etats", de brief in al zijn verschijningsvormen. In een fraai foldertje wordt uitgelegd wat de bedoeling is van deze bijzondere expositie, geïllustreerd met raak gekozen afbeeldingen. Citaten van o.a. Baudelaire en Victor Hugo m.b.t. brieven geven een aparte sfeer (afb 6).

afb6 Foldertje La Lettre

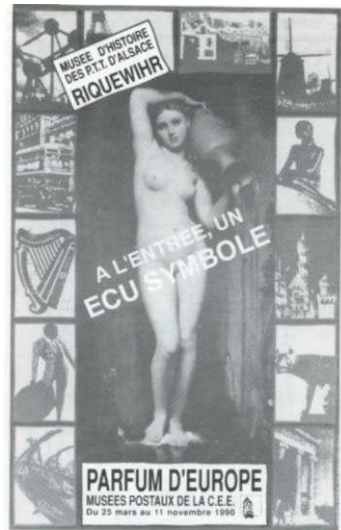
De tentoonstelling laat inderdaad alle soorten brieven zien: de liefdesbrief, de overlijdensbnef, de brief en het lied, de brief op schilderijen, de brief in de Franse film. Daarnaast het schrijfbureau mat alle soorten schrijfgereedschap van ganzeveer tot computerprinter, de brief in de literatuur en zelfs de postzegel op de brief.

Het foldertje voor de tentoonstelling "Parfum d'Europe", de geur van Europa, zette aanvankelijk Henny op het verkeerde been (afb 7). Wat kon dat toch zijn? Het bleek uiterst curieus! Van de toen nog 12 leden van de E.E.G. was ogenschijnlijk een grote "kijkdoos" gemaakt, op stahoogte, met een gordijntje ervoor. Je moest je hoofd naar binnen steken en als je dat deed, zag je niet allen markante zaken van de betreffende hoofdstad, maar kreeg je net zo lang als je 'binnen' was de geluiden van de hoofdstad te horen. Zo blijkt elke stad z'n eigen geluiden te hebben en natuurlijk zijn 'Parfum', zijn eigen luchtjes. Amsterdam was zó raak getroffen, dat als je je ogen dicht deed je virtueel op de Dam stond, of voor het Centraal Station: het knerpen van de trams, een flarde draaiorgel muziek, het slaan van de Westertoren, een fietsbel, auto verkeer. En helemaal ongelooflijk werd het als je op de kleine blaasbalg drukte aan de zijkant van de "kijkdoos"; die produceert de plaatselijke

lucht. Amsterdam: hondepoep, havenwater, uitlaatgas. Het geheel van al die Europese hoofdsteden was overdonderend!

De balie

Terug bij de ingang staat de dame achter de balie je allervriendelijkst te woord, probeert in eenvoudig frans antwoord te geven op alle vragen als ze merkt dat je uit het buitenland komt. Desgevraagd laat ze je zien wat ze allemaal in haar winkel heeft zonder te proberen je wat aan te smeren. En er is heel wat voor de filatelisten. Een grote bak vol enveloppen met speciale stempels van het museum, tijdschriften van "Les Amis de l'histoire des P.T.T. d'Alsace". De gebruikelijke speelgoedauto's e.d. ontbreken uiteraard niet. Voor het thuisfront zijn er de kaarten, enveloppen en postzegels. De afstempeling, met het speciale tentoonstellingstempel dan wel het standaardstempel, gebeurt uiterst zorgvuldig. Daarna stap je met een tevreden gevoel naar buiten om Riquewihr te bekijken, want dat moet je beslist niet vergeten. En als je tijd hebt (en dat heb je), drink dan een goed glas wijn. A votre Santé!

- Les musées des Postes et des Télécommunications des Douze se présentent. Une animation inédite conduit le visiteur à travers l'Europe par la vue, l'ouïe, et l'odorat.
- En présentation permanente, 2000 ans d'histoire des PTT en Alsace (6 salles).
- Animation vidéo.

POINT PHILATELIE

afb 7 Foldertje Parfum d'Europe

Henny van Rooijen / Jan Mulder